

“Toplu Öğrenme Modeli” başarı hikâyesi

Burada anlatacağım başarı hikayesi genele yaygınlaştırılabilir. Okullar –her derecelisi- başta olmak üzere her türlü kurumda uygulanabilir.

Öğrenilmesi istenilen ama yeterli *öğrenme yardımcısı* –*öğretmen* deniliyor- bulunmayan durumlar hemen herkesin başına gelmiştir. Burada anlatılan vaka da böyledir ve tüm olay gerçektir.

Bir özel okul. Ana okulundan lise son sınıfa kadar eğitim yapıyor. Okul yönetimi Bilgisayar Destekli Eğitim (BDE) kararı almış. Ayrıca, bilgisayarları laboratuvar denilen özel hacimlerin dışına çıkarmış ve sınıfların standart ders işleme araçlarından birisi haline getirmiş. Karatahta, tepegöz ya da video-çalar neyse bilgisayar da o hale gelmiş. Her sınıfta, 5 kişiye 1 bilgisayar düşüyor.

Bir yenilik de kullanılan bilgisayar işletim sistemlerinde yapılmış ve her sınıfta hem PC uyumlu hem de Mac bilgisayarlar yanyana kullanılıyor. Bilgisayarların hepsi internete bağlı.

Buraya kadar herşey mükemmel. İdeal bir BDE uygulaması için herşey –hattâ biraz fazlası- var. Söylemeye gerek yok iyi de yatırım yapılmış.

Yalnız küçük (!) bir sorun var: yaklaşık 100 öğretmen içinde, bilgisayar bölüm başkanı olan bir Fin Türk’ünden başka bilgisayar bilen öğretmen yok. Yüz öğretmen ve yaklaşık 500 öğrenci karşısında 1 öğretmenin yapabileceği hemen hiçbir şey yok.

Öğrenciler içinde, okuldan atılmak üzere disiplin kuruluna sevk edilmiş birisi var. Çözüm ondan geliyor. Şöyle:

- Öğrencilerin çoğunluğu evinde ya da internet kafelerde bilgisayarla –şu ya da bu düzeyde- tanışmış durumda.
- Okulun idari kadrosunda, sekreter, muhasebe görevlisi gibi kimseler var ve bunlar işleri gereği bilgisayar kullanıyorlar. BDE ile ilgili bilgileri olmasa da bilgisayarda hazır bir programı kullanabiliyorlar, temel kavramlara sahipler, yazıcı kullanabiliyorlar.
- Öğretmenler içinde de bazılarının çok az da olsa kulak dolgunluğu var. Hattâ bazılarının çocuklarının bilgisayarları var, ama utandıkları için çocuklarına bir şeyler soramıyorlar, ama meraklılar.
- Velilerin durumları da aynı. Her düzeydeki veli içinde hiçten-tama kadar bilenler var.
- Bilgisayar bölüm başkanı uzun bir liste hazırlıyor. Listenin en üstünde bilgisayarla ilgili tek cümle var: HİÇ BİLMİYORUM. En altta ise bir diğer cümle: TAM BİLİYORUM.
- Bu iki uç arası kademe kademe yeterlik düzeyleri ile doldurulmuş. “*Hiç bilmiyorum*”un hemen altında, “*açıp kapamayı biliyorum*”, “*disket takip çıkarmayı biliyorum*” gibi ifadeler, onun altında “*hazır bir programı yardımla kullanabilirim*”, onun da altında “*hazır bir programı deneyerek kendi başıma kullanabilirim*” ifadeleri var. Liste böyle gidiyor. En altta da “*tam biliyorum*” var. Bu, örneğin çökmüş bir bilgisayarı yeniden tanımlayıp belki yeni bir işletim sistemi tesis etmek anlamına geliyor.
- Liste 3 ana gruba (A, B, C) ve her grup da 3’er alt-gruba bölünmüş. Böylece A1, A2, A3, B1, B2, B3 ve C1, C2, C3 şeklinde 9 yeterlik kademesi ortaya çıkmış. A1 “tam bilme”, C3 ise “hiç bilmeme”ye karşılık geliyor.
- Bu 9 yeterlik düzeyi için göğüse takılabilecek aşağıdaki butonlardan yaptırılmış. Tabii ki A1 sayısı daha az, C3 sayısı daha fazla. Aralardakiler de ona göre sayılandırılmış.
- Bir genel duyuru yazılmış ve öğretmenlere, öğrencilere ve velileri duyurulmuş. Özeti şu:
 - “Okulumuzda bir **toplu öğrenme sistemi** kurduk. Herkes birbirinden öğrenecek.
 - Herkes hem *öğrenci* hem de *öğrenme yardımcısı* (öğretmen) olacak.
 - Aşağıdaki yeterlik listesinde kendi yeriniz için bir öz-değerlendirme yapınız. Güçlük çekerseniz bir başkasından yardım isteyerek düzeyinizi tahminleyiniz. Tahmininizde hata yapmaktan korkmayınız, çünkü sonradan düzeltebileceksiniz.
 - Her yeterlik düzeyine karşılık gelen aşağıdaki butonlardan yaptırıldı. Bilgisayar bölümüne uğrayarak kendi butonunuzu alıp göğsünüze takınız ve lütfen şunu hatırlayınız: öğretmen herşeyi bilen değil öğrenmesini bilen ve başkalarının öğrenmelerine yardımcı olan kişidir. Bu nedenle, yeterlik düzeyiniz düşük ise bunu gurur, yüksek ise övünme konusu yapmayınız.

- Şimdi herkes –bu konuda- hem öğrenci hem de öğrenme yardımcısı (öğretmen)dir.
- Amaç, toplu yardımlaşma sistemi yoluyla herkesin birbirinden bilgisayar konusunda merak ettiklerini öğrenmesidir. Öğrenmek istediklerinizin, hangi yeterlik düzeyine karşılık geldiğini listeye bakarak saptayın ve kimin göğsünde o düzeyin butonlarını görürseniz ona sorun.
- Sorduğunuz kimse öğrenci, veli ya da okulun idari görevlilerinden birisi olabilir. Sizin için hiç farketmemeli. Amacınız tektir: öğrenmek!
- Bu arada düzeyinizi doğru takdir edip etmediğinizi kontrol edin. Size sorulara kolay cevap veriyor, hattâ daha üst düzeyin yeterliklerini de bilebiliyorsanız butonunuzu değiştirip bir üst düzey butonu alınız.
- Aksine, sorulara genellikle cevap veremiyor, yardımcı olamıyorsanız kendinizi biraz fazla değerlendirmiş olabilirsiniz. Bu durumda butonunuzu değiştirip bir alt düzey butonu alın. Bundan da ne öğünün ne de utanın. Gerçekçiliğinizle övünebilirsiniz.
- Bu sistemi işletebilirsek müthiş bir iş yapmış oluruz. Çok etkili bir toplu öğrenme aracı keşfetmiş oluruz. Başarılar ve teşekkürler.

Sistem duyurulup uygulanmaya başlandıktan sonra, başlangıçta, kolayca tahmin edilebileceği gibi, eksik veya fazla öz-değerlendirmeler, sormaktan utanmalar, bilmediği halde biliyormuş gibi davranışlar meydana gelmiş fakat çok kısa bir süre içinde inanılmayacak kadar ilginç gelişmeler görülmüştür.

Bunlardan birincisi, tüm okulun –öğrenci ve öğretmenler- yaklaşık 3 ay içinde işlerinin gerektirdiği bilgisayar okur-yazarlığını öğrenmiş olmalarıdır.

Daha da ilginç, nasıl kırılacağı baştan beri bilinemeyen “*ben öğretmenim, o halde bilmeliyim*” yargısının olağanüstü kısa bir sürede kırılması, daha da ilginç, hiçbir öğrencinin bunu istismar konusu yapmamış olmasıdır. Aksine, öğretmen-öğrenci arasında tam bir *öğrenme ortaklığı* meydana gelmiştir. Ezbersiz eğitim’in en önemli parçası olan “öğrenme odaklılık” böylece bir yan ürün olarak sağlanmaya başlanmıştır.

Bu sorunun, BDE uygulamasının karşısındaki en önemli engel olduğu biliniyor. Toplu Öğrenme Modeli denilebilecek bu yaklaşımın uygulanması için hemen hiçbir kaynağa ihtiyaç olmadığı ise açıktır.

Daha da ötesi, yalnız BDE konusunda değil, diğer konularda da aynı yaklaşımın uygulanması mümkündür.

Birşey yapmak isteyenlere duyurulur. Yapmak istemeyenlere duyurulmaz.

29 Haziran 2004